

Kurią pusę pasirinksi tu?

Reikalingos priemonės: lankstinukai (pateikta nuoroda žemiau), spalvoti rašikliai ar pieštukai.

Užsiėmimui reikalinga erdvė be stalų, kurioje vaikai galėtų lengvai judėti. O taip pat rekomenduojama vaikams sėdėti ratu (be stalų), kad gerai matytų vienas kitą ir galėtų diskutuoti. Jei reikia – susitarkite su vaikais užsiėmimo taisykles, pvz. kalbame po vieną, nepertraukiame vienas kito ir pan.

1. Pratimas: Stebėtoja musė!

Vaikų prašoma susėsti ratu, ir pasakoma, kad jiems bus pasakojama istorija apie musę. Vėliau bus prašoma atsakyti į keletą klausimų. Tačiau, norint atsakyti TAIP, reikės ištiesti rankas į priekį, NE – susikryžiuoti rankas ant krūtinės.

Pateikiama istorija:

„Įsivaizduokite, kad su mumis gyvena musė. Tokia maža zirzianti musė. Ji nuolat zuja po mūsų klasę/grupę. Kartais girdisi kaip ji zyžia: „zzz zzz zzz“, o kartais visai nesigirdi. Tačiau musė visada mus stebi - ji smalsiai žvalgosi aplinkui. Kas čia vyksta? Ką veikia šie vaikai? O ką daro suaugusieji? Įsivaizduokite, kad ši musė svečiuojasi pas mus jau kelias dienas, net visą savaitę. Bet kadangi ji tik maža musė, niekas nė nepastebi, kad ji visur skraido. Kartais musė nutupia ant sienos arba ant lubų ir tyliai tūno, stebėdama, kas vyksta. Musei viskas įdomu ir ji mato viską viską. Ji gal pastebi liūdną vaiką? Gal nugirsta, kad vienas vaikas bjauriai pravardžiuoja kitą? Kaip galvojate, vaikai, ką dar musė gali pamatyti pas mus?“

Leidus vaikams pasisakyti, vėliau pateikiami tokie klausimai:

- Ar musė mato daug vaikų (klausimas skirtas išbandyti pratimo sąlygas. Atsakius TAIP, vaikai ištiesia rankas į priekį)?
- Ar musė mato tik vieną vaiką (klausimas skirtas išbandyti pratimo sąlygas. Atsakius NE, vaikai sukryžiuoja rankas ant krūtinės)?
- Ar musė mato mūsų klasėje/grupėje liūdną vaiką?
- Ar musė, skraidydama po klasę/grupę mato, kam vaikai galėtų pasakyti apie tai, kad liūdi?
- Ar musė mato, kaip jūs ką nors negražaus pasakote kitam vaikui?
- Ar kada nors musė matė, kaip jūs padėjote draugui?
- Ar musė matė patyčias mūsų klasėje/grupėje?

Vaikams užduodamas klausimas: o ar žinote, ką reiškia patyčios? Paaiškinama: patyčios - tai toks elgesys, kai vieni vaikai skaudina bei žemina kitus vaikus ir tą nemalonų elgesį kartoja, nors ir mato, kad kitam vaikui tai nepatinka. Taigi patyčios vyksta tuomet, kai kažkas nuolat:

- Pravardžiuoja ar erzina;
- Stumdo ar kitaip specialiai nori užgauti;
- Gadina arba atiminėja daiktus – knygas, pieštukus ar kitus daiktus;
- Apkalbinėja arba ignoruoja;
- Gąsdina ar grasina;
- Siuntinėja piktas, erzinančias SMS žinutes ar elektroninius laiškus.

Po pratimo – trumpas apibendrinimas:

- *Kartais būna vaikams liūdna dėl įvairių priežasčių, pavyzdžiui dėl to, kad kas nors tyčiojasi. Kartais jie bijo papasakoti suaugusiems apie tai.*
- *Labai svarbu apie patyčias papasakoti suaugusiems, jie padės jas nutraukti. Atmink, niekas negali iš nieko tyčiotis.*

2. Musė pastebėjo patyčias. Patyčių situacijos analizė

Vaikams papasakojama istorija, kaip musė pastebėjo mergaitę Lėją, kuri verkė, nes iš jos tyčiojosi kiti vaikai. Kviečiama vaikus aptarti situaciją ir pagalvoti, ką galėtų daryti šioje situacijoje, kaip galėtų padėti Lėjai pasijausti geriau.

Svarbu! Scenarijuje naudojami vaikų vardai – rekomenduojame juos pakeisti, jei vardai sutampa su klasėje/grupėje besimokančių vaikų vardais ir naudoti kitokius.

Pateikiamas scenarijus:

Lėja yra 7 metų mergaitė. Ji mėgsta žaisti įvairius žaidimus, pavyzdžiui, gaudynes, slėpynes, laiptoti į medžius, šokinėti nuo laipynės ir daug kitų. Lėja visada labai smagiai leisdavo laiką su kitais vaikais. Dar mergaitė turėjo ilgus, gražius, beveik raudonos spalvos plaukus. Dažniausiai jos plaukai būdavo supinti į dvi kaseles, kad netrukdytų žaisti lauke slėpynių arba gaudynių. Kai ji bėgiodavo, jos raudonos ilgos kasos plaikstydavosi į visas puses. Kartą žaidžiant kieme, prie kitų vaikų prisijungė du naujokai – mergaitė ir berniukas. Jie neatrodė tokie draugiški kaip kiti vaikai. Vis dėl to Lėja pribėgusi prie naujokų pasiūlė jiems prisijungti ir kartu pažaisti. Naujokai pasižiūrėjo į Lėją ir ėmė juoktis. Berniukas garsiai sušuko, kad dar tokios spalvos plaukų nėra matęs. O mergaitė ėmė garsiai juoktis ir šaukti: „Reikia gaisrinę kviesti, kažkieno plaukai dega, raudoni! Pažiūrėkit!“ Lėja nusiminė, - niekas nėra taip kalbėjęs apie jos plaukus. Staiga prie

naujokų priėjo dar keli vaikai ir ėmė juoktis, net Lėjos viena draugių Aistė ėmė kikenti. Lėjai buvo taip liūdna, kad ji ėmė verkti.

Diskusija:

- Gal galėtumėte papasakoti, kas čia įvyko? Kaip vadinamas toks elgesys, kaip elgėsi naujokai?
- Kaip Lėja jautėsi šioje situacijoje?
- Kaip manote, kas galėjo padėti Lėjai? Kaip?
- Kaip galėjo pasielgti Lėjos draugė Aistė šioje situacijoje?
- Ką galėjo padaryti kiti, situaciją stebėję vaikai?

Po diskusijos pasakykite vaikams:

- *Niekas neturi teisės tyčiotis ar skaudinti kito vaiko. Nesvarbu, kokie yra mūsų plaukai, kokios spalvos drabužiais esame apsirengę, kokios yra mūsų akys ar kokius po – visi esame skirtingi ir visi esame verti draugiško, pagarbaus elgesio.*
- *Jeį vaikai mato ar patiria patyčias – labai svarbu apie tai pasakyti suaugusiam žmogui. Suaugę gali padėti sustabdyti patyčias.*

3. Lankstinuko pildymas ir užsiėmimo apibendrinimas

Atspausdinkite ir išdalinkite vaikams „Vaikų linijos“ parengtus lankstinukus. Juos galite atsisiųsti kampanijos „BE PATYČIŲ“ internetiniam puslapyje, adresu:

[https://bepatyciu.lt/media/cms_page_media/239/A5_skrajuite_PRINT%20\(4\).PDF](https://bepatyciu.lt/media/cms_page_media/239/A5_skrajuite_PRINT%20(4).PDF)

Pakvieskite vaikus atlikti užduotį, pateiktą lankstinuke: „Padėk savo ranką ant popieriaus ir apibrėžk ją kokios nors spalvos rašikliu. Tuomet ant kiekvieno pirštuko parašyk žmogaus vardą (ar pirmąją vardo raidę), su kuriuo galėtum pasikalbėti apie patyčias.“

ŠALTINIS: „Vaikų linija“, bepaticiu.lt, 2018